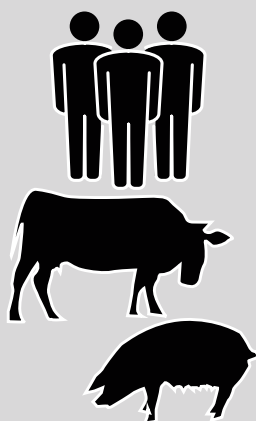

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

Bożena
Krześniak

Gospodarstwa demonstracyjne - przewodnik

BRWINÓW
2021

Gospodarstwa
demonstracyjne

Kryteria doboru
gospodarstw

Projektowanie
wydarzenia pokazowego

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Publikacja opracowana przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

**GOSPODARSTWA
DEMONSTRACYJNE
- PRZEWODNIK**

Brwinów 2021

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

ISBN 978-83-88082-54-2

Wydawca: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

Korekta redakcyjna: Anna Kowalska, Łukasz Laskowski

Projekt okładki: db PRINT POLSKA Sp. z o.o.

Skład: db PRINT POLSKA Sp. z o.o.

Druk: db PRINT POLSKA Sp. z o.o.

Autor

Autor: Bożena Krześniak

Tłumaczenie poradnika szkoleniowego FarmDemo powstałego w ramach programu Horyzont 2020: AgriDemo-F2F, PLAID i NEFERTITI - Leszek Żukowski

Nakład: 800 szt.

Poradnik opracowany w ramach Planu operacyjnego KSOW na lata 2020-2021.
Operacja pt. „Gospodarstwa demonstracyjne - siecią współpracy”

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Publikacja opracowana przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Spis treści

Wstęp	5
I. Gospodarstwa demonstracyjne i ich baza – rola w transferze wiedzy.....	9
II. Jakie gospodarstwa rolne mogą zostać objęte Krajową Siecią Gospodarstw Demonstracyjnych?.....	12
III. Kryteria doboru gospodarstw demonstracyjnych.....	13
IV. Minimalne warunki jakie spełniać musi każde gospodarstwo demonstracyjne włączane do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych.....	14
V. Współpraca ODR z gospodarstwami demonstracyjnymi	15
VI. Informacje o gospodarstwach – udostępniane na stronie internetowej.....	16
VII. Korzyści dla gospodarstwa (rolnika) wynikające z posiadania gospodarstwa demonstracyjnego i przynależności do sieci gospodarstw demonstracyjnych	17
VIII. Struktura Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych	18
IX. Promocja Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych	19
X. Wykaz dokumentów utworzonych dla powstania i funkcjonowania Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych.....	20
XI. Projektowanie wydarzenia pokazowego w gospodarstwie – w sześciu krokach.....	21

Przewodnik zawiera wskazówki i zalecenia w celu powoływania gospodarstw demonstracyjnych oraz propozycje sposobów przygotowywania i prowadzenia działań demonstracyjnych i pokazów w tych gospodarstwach. W publikacji zaprezentowano efekty i doświadczenia Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie z dotychczasowych prac nad tworzeniem Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych oraz wcześniej realizowanych projektów o podobnym charakterze. Wzięto pod uwagę aktualne możliwości wynikające zarówno z osiągnięć nauki i nowych możliwości komunikacji, jak też z poziomu rozwoju wielu gospodarstw rolnych.

Część dotycząca przygotowywania i przeprowadzania działań demonstracyjnych w gospodarstwach opracowana została z wykorzystaniem materiałów będących efektem ścisłej współpracy pomiędzy trzema projektami Farm-Demo, które otrzymały dofinansowanie z unijnego programu badań i innowacji „Horyzont 2020” w ramach umów o dotację nr 727388 (PLAID), nr 728061 (Agridemo-F2F) i nr 772705 (NEFERTITI).

Wstęp

Pokazy w gospodarstwach rolniczych organizowane są od co najmniej dwóch stuleci. Początkowo celem i treścią stosowania takiej formy było wyłącznie pokazanie innowacji. Obecnie, wobec wyraźnego wzrostu poziomu wykształcenia rolników i możliwości korzystania z różnych środków przekazu, jest to również okazja do wymiany doświadczeń pomiędzy rolnikami, a także forma współtworzenia zasobów wiedzy z udziałem różnych podmiotów obecnych w sektorze rolniczym. Coraz częściej sami rolnicy występują z inicjatywą udostępniania swoich gospodarstw w celu nawiązywania kontaktu z innymi rolnikami oraz osobami ze środowisk powiązanych z rolnictwem, od przedstawicieli nauk rolniczych, poprzez wytwórców środków do produkcji rolnej, aż po konsumentów i decydentów.

Obecnie we Wspólnej Polityce Rolnej w ramach budowania systemu transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie (AKIS) szczególnego znaczenia nabrało wdrażanie innowacji poprzez ścisłą współpracę nauki, doradztwa i rolników. To w gospodarstwach demonstracyjnych rolnik może uczyć się od rolnika, zobaczyć nowe technologie i rozwiązania, może porozmawiać z tym, kto zastosował dane rozwiązanie, obserwować efekty, porównać ze swoimi możliwościami w gospodarstwie. Gospodarstwa demonstracyjne są dla rolników miejscem zdobywania wiedzy i doświadczenia, szczególnie cennym z uwagi na pokazywanie w nich rozwiązań aktualnych i realnych.

Krajowa Sieć Gospodarstw Demonstracyjnych jest formą upowszechnienia tego rodzaju inicjatyw poprzez wybranie w każdym województwie gospodarstw, które mogą pełnić taką rolę oraz skomunikowanie ich z innymi rolnikami. Taki dobór gospodarstw zapewniają Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego, a Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie koordynuje ten proces, administrując stroną internetową, dbając o zapewnienie rolnikom – właścicielom gospodarstw demonstracyjnych oraz ich doradcom, dostępu do źródeł nowych informacji.

W gospodarstwach demonstracyjnych są przyjmowane grupy rolników dobierane wg. zainteresowań. Działania demonstracyjne dają możliwość porównania różnych systemów i technologii uprawy roślinnej i chowu zwierząt, wykorzystania nowoczesnych maszyn i urządzeń, stosowania różnych zabiegów uprawowych, dostosowywania do gospodarowania w warunkach zmieniającego się klimatu, dostosowania się do przepisów prawnych wynikających z polityki krajowej oraz Unii Europejskiej. Wspólne działania w sieci gospodarstw demonstracyjnych przynoszą też efekty w postaci podnoszenia poziomu produkcji przy zastosowaniu dobrych praktyk, usprawnieniu zarządzania, wykorzystaniu rezerw w gospodarstwie, jak też lepszemu identyfikowaniu problemów.

Działania demonstracyjne mogą obejmować różnorodne formy, począwszy od jednorazowych imprez typu „dzień w gospodarstwie”, czy „dni pola” przez wieloletnie programy, gdzie ma zastosowanie monitorowanie gospodarstwa, podczas którego rolnicy, doradcy i przedstawiciele branży spotykają się w regularnych odstępach czasu w celu oceny analizowania efektów stosowanych metod produkcji w danym gospodarstwie, do stałych „gospodarstw badawczych”, w których naukowcy prowadzą badania oraz demonstrują innowacyjne technologie i nowatorskie rozwiązania. Pokazy w gospodarstwach rolnych dotyczą zatem wielu aspektów. Planowane z myślą o osiągnięciu celów produkcyjnych, ekonomicznych, ale również coraz częściej środowiskowych, mogą być inicjowane przez szeroką gamę podmiotów. Biorąc pod uwagę tę różnorodność, nie można wskazać „jedynego uniwersalnego” podejścia do udanego pokazu.

Przewodnik skierowany jest do wszystkich uczestników Sieci, jako, że treści w nim zamieszczone odnoszą się zarówno do procesu wybierania gospodarstw, które zyskają miano „demonstracyjnych”, przygotowywania ich do tej roli, jak i projektowania oraz przeprowadzania zajęć demonstracyjnych. Znajdziecie tu też Państwo propozycję szeregu czynności, które należy wykonać podczas przygotowywania imprezy demonstracyjnej w gospodarstwie, poczynając od jasnego określenia celów, wskazania narzędzi wspierających przygotowanie zajęć, a kończąc na ocenie i możliwości kontynuacji działań w przyszłości.

Gospodarstwa demonstracyjne

I. Gospodarstwa demonstracyjne i ich baza – rola w transferze wiedzy

Potrzeba systematycznego transferu wiedzy pomiędzy nauką a praktyką rolniczą, jak również pomiędzy samymi rolnikami, jest już dość oczywista i do takiej wymiany nie potrzeba nikogo bardzo przekonywać. Obecnie warto skupić się na znajdowaniu i dobieraniu partnerów takiego procesu, a następnie dobieraniu takich tematów demonstracji i form ich przeprowadzenia, które przyniosą satysfakcję wszystkim uczestnikom tego procesu. Prezentowaną przez rolników potrzebę korzystania z oferty gospodarstw demonstracyjnych potwierdziły badania przeprowadzone pod koniec 2020 r. na reprezentatywnej grupie rolników z całej Polski. Wykazano, że pokazy i demonstracje są znane blisko 70 % rolników, a ok. 80% na pytanie o chęć uczestnictwa w takich formach szkolenia i doradztwa odpowiada „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”.

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie wnosi do tworzenia sieci gospodarstw demonstracyjnych doświadczenie z uczestnictwa w projektach międzynarodowych, których celem było wykorzystanie gospodarstw demonstracyjnych do upowszechniania innowacji i promowania dobrych przykładów rozwiązań w produkcji rolniczej, przekazywania rolnikom najnowszej wiedzy i osiągnięć naukowych. Przykładem może tu być projekt Nefertiti (2018-2021), w ramach którego rozwijano europejską sieć gospodarstw demonstracyjnych i pilotażowych, zaprojektowanych w celu usprawnienia wymiany wiedzy i doświadczeń oraz skutecznego wprowadzania innowacji w sektorze rolniczym. Wielokrotnie również Ośrodki Doradztwa Rolniczego podejmowały współpracę z gospodarstwami w swoim regionie polegającą na przeprowadzaniu w wybranych gospodarstwach pokazów dla okolicznych rolników, znając wartość tego rodzaju formy szkolenia i doradztwa.

Foto. 1. Strona www Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych

48 22 729 66 34 do 38   sekretariat@cdr.gov.pl

KRAJOWA SIEĆ
GOSPODARSTW DEMONSTRACYJNYCH

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

GOSPODARSTWA   AKTUALNOŚCI   KOORDYNATORZY   PRZYDATNE LINKI   KONTAKT

Aktualności

Na podstawie Umowy Konsorcjum zawartej w lipcu b.r. pomiędzy Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie i wszystkimi Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Rolniczego tworzona jest Krajowa Sieć ...

więcej

Rejestrowanie gospodarstw w Krajowej Siec ...

O sieci Gospodarstw

W gospodarstwie demonstracyjnym rolnicy mają możliwość poczynienia obserwacji, porównania ze swoimi sposobami gospodarowania, a także wymiany doświadczeń i zyskania przekonania o możliwości stosowania nowych, lepszych od dotychczasowych rozwiązań.

czytaj więcej...

Mapa   Znajdź gospodarstwo

www.gospodarstwademonstracyjne.cdr.gov.pl

Dla rolników dostęp do nowej, mającej praktyczne zastosowanie, wiedzy ma duże znaczenie, głównie z uwagi na rosnącą konkurencję na rynku, ograniczoną dostępność rąk do pracy, jak też widoczne coraz bardziej trudności wynikające ze zmian klimatu oraz potrzebę dostosowywania się do nowych, związanych z tym procesem przepisów prawa. Duże zróżnicowanie w zakresie stosowania nowych technologii, pomysłów i skuteczności w gospodarowaniu nawet wśród indywidualnych rolników powoduje, że rolnik od rolnika może się wiele nauczyć i bardzo ceni sobie taką możliwość, o ile ten proces został zorganizowany.

Duży potencjał wiedzy i praktycznych rozwiązań cennych dla każdego rolnika, tworzony w instytutach naukowych, może trafiać do rolnika za pośrednictwem gospodarstw demonstracyjnych. Taki proces ma miejsce, jakkolwiek można go zintensyfikować i uczynić bardziej powszechnym oraz efektywnym poprzez identyfikowanie gospodarstw gotowych na wprowadzanie nowych rozwiązań i włączanie ich do sieci gospodarstw demonstracyjnych. Nowe rozwiązania stosowane w gospodarstwach demonstracyjnych należących do sieci gospodarstw mają większe szanse na upowszechnienie w tejże sieci, jak również gospodarstw rolników, którzy korzystają z pokazów i demonstracji.

Wspólna Polityka Rolna od początku jej funkcjonowania zachęca lub tworzy konieczność przyjmowania rozwiązań prawnych, które wpływają na decyzje rolników i wyniki osiągnięte w poszczególnych gospodarstwach. Obecnie szczególnej rangi nabierają powstające, konsultowane, przekazywane do publicznej wiadomości dokumenty prezentujące kształtowanie programów na kolejne lata. W Projekcie Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 znajdujemy zapisy bardzo istotne w kontekście zapotrzebowania na transfer wiedzy.

Dla osiągnięcia wymaganych i oczekiwanych rezultatów tak w sferze dochodów gospodarstw rolnych, zaspokajania potrzeb społecznych, jak i kształtowania zachowań i postaw przyczyniających się do szeroko rozumianej pozytywnej roli rolnictwa w ochronie klimatu, gospodarowaniu wodą, zachowywania bioróżnorodności i innych działań mających wpływ na środowisko, potrzeba pokazywania jak największej liczbie rolników praktycznych rozwiązań, staje się oczywista i wręcz niezbędna. „Europejski Zielony Ład” oraz związane z nim: Strategia „Od pola do Stołu” oraz „Unijna Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030”, aby zbyt długo nie pozostały tylko hasłami, powinny zostać wdrożone na początek w gospodarstwach stanowiących przykład i zachętę dla innych. Planowane istotne zmiany zarówno z kategorii wymogów obowiązkowych (od ich spełnienia zależy uzyskiwanie pełnej płatności z filara I), jak i mające charakter dodatkowych zachęt dla rolników (dobrowolne, finansowane z II filara), prezentowane w formie pokazów i demonstracji, szybciej i skuteczniej staną się częścią codziennego sposobu funkcjonowania gospodarstw rolnych. To zaś może okazać się bardzo skuteczną drogą do wykorzystywania przez rolników w kolejnych latach funduszy unijnych na możliwie wysokim poziomie.

Początki Europejskiego Systemu Wiedzy i Innowacji (AKIS) sięgają lat dość odległych, ale treści, jakie w ten system się wpisują, są jak najbardziej współczesne. System ten ma za zadanie integrowanie nauki, edukacji i doradztwa z jak największą liczbą gospodarstw rolnych. Baza gospodarstw demonstracyjnych budowana jest w oparciu o stronę internetową Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, które jest Liderem Konsorcjum związanego w celu utworzenia Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych. Przedstawiciele Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego, jako Partnerzy tegoż Konsorcjum, wybierają z terenu swojej działalności gospodarstwa, które są zainteresowane przynależnością do Krajowej Sieci, trafiają do bazy, która otwiera drogę do korzystania z przywileju – nie bójmy się tego słowa – bycia gospodarstwem demonstracyjnym. To w tych gospodarstwach istnieje obecnie duże prawdopodobieństwo ulokowania przez przedstawicieli świata nauki nowych rozwiązań służących poprawie efektywności produkcji. Dostępność informacji o gospodarstwach prezentujących wysoki poziom i ich posiadaczach deklarujących otwartość na współpracę, stanowić też będzie zachętę do zakładania tam demonstracji służących pokazywaniu efektów pracy naukowców wielu rolnikom, zarówno posiadaczom innych gospodarstw demonstracyjnych, jak i przyjeżdżającym indywidualnie lub w grupach organizowanych przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego.

Foto 2. Demonstracja w zakresie chowu bydła mięsnego

II. Jakie gospodarstwa rolne mogą zostać objęte Krajową Siecią Gospodarstw Demonstracyjnych?

Krajowa Sieć Gospodarstw Demonstracyjnych utworzona została dla budowania dobrej komunikacji pomiędzy rolnikami – osobami fizycznymi oraz przedstawicielami nauki, organizacji i firm pracujących na rzecz rolnictwa i środowiska wiejskiego, administracją, innymi rolnikami pragnącymi czerpać wiedzę z tych gospodarstw. Gospodarstwa demonstracyjne są również otwarte na konsumentów, którzy chcą poznać warunki w jakich produkowana jest żywność.

Nie stworzono żadnych barier uzależniających możliwość zaistnienia gospodarstwa w Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych od formy posiadania gospodarstwa, ani osoby (fizycznej, prawnej lub nieposiadającej osobowości prawnej) dysponującej gospodarstwem. Liczy się cel nadrzędny jakim jest wdrażanie innowacji i upowszechnianie dobrych praktyk w gospodarstwach rolnych. Tak więc mogą to być gospodarstwa zarówno należące do rolników indywidualnych, jak również gospodarstwa prowadzone przez szkoły rolnicze, uczelnie, ośrodki doradztwa rolniczego, zakłady doświadczalne instytutów naukowych, stowarzyszeń, fundacji, innych podmiotów.

Foto 3. Logo sieci gospodarstw demonstracyjnych

III. Kryteria doboru gospodarstw demonstracyjnych

Czym powinny charakteryzować się gospodarstwa demonstracyjne? Do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych włączane są gospodarstwa, których poziom i wizerunek są wystarczające, aby mogły stanowić dobry przykład dla innych. Jest to sformułowanie bardzo ogólne, ale dające pewną wskazówkę rolnikom potencjalnie zainteresowanym przystąpieniem do Krajowej Sieci. Gospodarstwo powinno prezentować najwyższy poziom produkcji rolniczej, wykorzystywać nowoczesne technologie, być dobrze zorganizowane, prowadzone przez rolnika podejmującego świadome decyzje, będącego fachowcem w swojej dziedzinie, mieć dobre wyniki ekonomiczne. Jednocześnie rolnik ten powinien być otwarty na wprowadzanie nowych rozwiązań, jak też gotowym na przyjmowanie gości. Skoro gospodarstwo jest demonstracyjne, to nie dla siebie, a dla otoczenia. Powinno służyć doświadczeniem oraz dzielić się swoją wiedzą z innymi rolnikami, w tym również z posiadaczami gospodarstw demonstracyjnych. Doboru gospodarstw dokonują doradcy z Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego, upoważnieni przez Dyrektorów ODR. Doradcy sprawdzają jednocześnie, czy rolnik i gospodarstwo spełniają tzw. Minimalne warunki, jakie spełniać musi każde gospodarstwo włączane do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych. O tych warunkach powiemy w kolejnym rozdziale, natomiast szczegółowe kryteria przynależności do Krajowej Sieci oraz możliwości dofinansowania działalności demonstracyjnej gospodarstw zawierać będą przepisy prawa Wspólnej Polityki Rolnej w najbliższych latach.

IV. Minimalne warunki, jakie spełniać musi każde gospodarstwo demonstracyjne włączane do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych.

- Posiadacz gospodarstwa rolnego to właściciel lub osoba dysponująca gospodarstwem na podstawie tytułu prawnego (umowa dzierżawy lub użyczenia) i czynnie prowadzi działalność rolniczą;
  - Utrzymywanie użytków rolnych należących do gospodarstwa zgodnie z normami dobrej kultury rolnej oraz wymogami wzajemnej zgodności;
  - Dbłość o zwierzęta (jeśli dotyczy), porządek w gospodarstwie;
  - Posiadanie warunków technicznych umożliwiających prowadzenie praktycznych sesji szkoleniowych;
  - Spełniania wymaganych prawem przepisów dotyczących BHP i Ppoż.
  - Otwartość na wprowadzanie nowych, innowacyjnych rozwiązań w gospodarstwie;
  - Otwartość na kontakty międzyludzkie, wola współpracy, dobra opinia w środowisku rolniczym;
  - Gotowość do dzielenia się swoją wiedzą, doświadczeniem i praktykami stosowanymi w gospodarstwie z osobami odwiedzającymi gospodarstwo.
- Jednocześnie zaleca się, aby w poszczególnych województwach, w miarę możliwości reprezentowane były gospodarstwa:
- należące do osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, w tym rolników indywidualnych, fundacji, instytutów naukowych, uczelni i szkół rolniczych, jak też jednostek doradztwa rolniczego;
  - ekologiczne i konwencjonalne;
  - stosujące technologie przyjazne środowisku, wspierające bioróżnorodność, dostosowujące się do zmian klimatu, sprzyjające tworzeniu Europejskiego Zielonego Ładu;
  - prowadzone przez rolników reprezentujących starsze i młodsze pokolenia;
  - reprezentujące rolnictwo precyzyjne;
  - korzystające z kompleksowych programów doradczych;
  - reprezentatywne dla struktury gospodarstw w regionie.

V. Współpraca ODR z gospodarstwami demonstracyjnymi

Prowadzenie szkoleń i doradztwa dla rolników należy do zadań statutowych Ośrodków Doradztwa Rolniczego. Współpraca ODR z gospodarstwami demonstracyjnymi może znakomicie wzbogacić oraz podnieść jakość i skuteczność realizacji tych zadań. Prawdopodobnie wszyscy o tym wiedzą, jednak nie wszystkie możliwości z tego zakresu udawało się wykorzystywać.

Obecnie, po powołaniu Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych, wzrosły oczekiwania względem wszystkich ODR-ów, co do współpracy z gospodarstwami demonstracyjnymi. Wyniki sondażu przeprowadzanego w sierpniu 2021 r. wskazywały na duży potencjał, co do liczby gospodarstw gotowych do przystąpienia do KSGD. Z informacji z 2021 roku o gospodarstwach indywidualnych, udostępnionych przez wszystkie ODR-y, w kraju miało to być ponad 200 gospodarstw chętnych do przystąpienia do sieci. Gotowość przystąpienia do KSGD deklarowało ponad 60 gospodarstw należących do instytutów, różnych organizacji, szkół i ODR-ów. Na 1 grudnia 2021r, liczba gospodarstw zarejestrowanych w bazie KSGD wynosiła 35.

Początkowa faza, w której na koniec 2021 r. ciągle jesteśmy, to dokładna analiza, które z gospodarstw są w pełni przygotowane do pełnienia roli demonstracyjnych „od zaraz”, czyli które spełniają warunki określone powyżej, w Rozdziale IV. Z tymi gospodarstwami Wojewódzki Koordynator, reprezentujący ODR, ustala co może być przedmiotem pokazów w tym gospodarstwie, jakie działania demonstracyjne już są lub mogą być założone, jaka może być intensywność prezentowania dokonań tego gospodarstwa – częstotliwość i liczebność przyjmowanych grup, ewentualna otwartość na gości indywidualnych. Te ustalenia powinny znaleźć odzwierciedlenie w dokumencie podpisanym przez rolnika i przez Dyrektora ODR, któremu Dyrektor CDR nadał indywidualne upoważnienie do zawierania, w imieniu Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, umów z właścicielami (dysponentami) gospodarstw zlokalizowanych na terenie ich województwa. Tym dokumentem może być porozumienie lub umowa, z zawsze załączaną klauzulą informacyjną dla rolnika, dotyczącą RODO.

Ustalony powinien być też zakres potrzebnej pomocy ze strony ODR – zarówno przy organizowaniu poszczególnych wizyt grup w gospodarstwie, jak i w przygotowaniu merytorycznym rolnika do przeprowadzania pokazów i demonstracji. Ustalenia wymaga ewentualny udział innego doradcy – opiekuna merytorycznego. Może to być jeden doradca stale współpracujący z gospodarstwem, bądź w przypadku zróżnicowania tematyki działań demonstracyjnych – doradcy o różnych specjalnościach. W miarę rozwoju współpracy z gospodarstwem należało by poszerzyć ofertę demonstracji o innowacyjne rozwiązania we współpracy z naukowcami.

Innowacje wprowadzane do gospodarstwa mogą być zaczerpnięte bezpośrednio z instytutu, gdy gospodarstwo ma być prekursorem danego rozwiązania, ale równie dobrze mogą to być innowacje zaczerpnięte z innego gospodarstwa demonstracyjnego, gdzie zostały już wdrożone. Rozwojowi między innymi takich możliwości ma służyć Krajowa Sieć Gospodarstw Demonstracyjnych.

VI. Informacje o gospodarstwach udostępniane na stronie internetowej

Na stronie internetowej CDR utworzona została zakładka dla Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych. Rolnicy, z którymi dyrektor ODR podpisał porozumienie/umowę o przystąpieniu do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych, wyrażają zgodę na zarejestrowanie ich w bazie gospodarstw demonstracyjnych prowadzonej na stronie internetowej CDR. W tym celu Koordynator Wojewódzki zbiera informacje od rolnika, wymagane do zarejestrowania w bazie. Są to:

- 1) Imię i nazwisko rolnika,
- 2) Województwo,
- 3) Powiat,
- 4) Gmina,
- 5) Poczta i kod pocztowy,
- 6) Opis gospodarstwa,
- 7) Tematy deklarowanych demonstracji,
- 8) Wskazanie (z listy wyboru) co najmniej jednego rodzaju działalności, który może być tematem demonstracji w danym gospodarstwie.

Opis gospodarstwa zawiera informacje o powierzchni i rodzajach upraw, wyposażeniu, motywacjach rolnika, ale też o otoczeniu, warunkach, w których funkcjonuje, sukcesach i dokonaniach. Opis uzupełniany jest fotografiami, mogą być też zamieszczane krótkie filmy prezentujące gospodarstwo. Jak widać powyżej, nie jest wymagane podawanie dokładnego adresu ani numeru telefonu. Te informacje posiada doradca i może je udostępniać, za zgodą rolnika osobom zainteresowanym. Może też, na życzenie rolnika, podać je w opisie gospodarstwa.

Foto 4. Informacje o gospodarstwie demonstracyjnym

Pola doświadczalne Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach

województwo:	świętokrzyskie
powiat:	konecki
gmina:	Końskie
kod i poczta:	26-200 Końskie
produkcja roślinna:	zboża, okopowe, strączkowe, oleiste, miododajne, inne
inne rodzaje aktywności:	Doświadczenia, prace badawcze

Pole doświadczalne Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach

Pole doświadczalne ŚODR jest położone w Modliszewicach i oddalone około 200 m do siedziby Ośrodka, przy trasie nr 746. Zajmuje łącznie powierzchnię 23,55 ha. Występują na nim gleby bielcowe należące do kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego, klasy bonitacyjnej IIIa, IIIb i IVa. Zawartość próchnicy wynosi 2%, odczyn pH gleby od 5,6 do 6,0. Zawartość składników pokarmowych wynosi odpowiednio: fosforu – wysoka i bardzo wysoka, potasu – wysoka, magnezu – średnia, mikroelementów – średnia.

Na polu doświadczalnym prezentowane są demonstracje upowszechnieniowe, kolekcje upowszechnieniowe nowych odmian i przede wszystkim Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe (PDO). Doświadczenia realizujemy we współpracy z COBORU Słupia Wielka – Stacją Doświadczalną Oceny Odmian w Słupi Jędrzejowskiej. Na podstawie uzyskanych wyników doświadczeń tworzona jest lista odmian zalecanych do uprawy na terenie woj. świętokrzyskiego.

Na poletkach, rolnicy mają doskonałą okazję do porównania odmian

VII. Korzyści dla gospodarstwa/rolnika/wynikające z posiadania gospodarstwa demonstracyjnego i przynależności do sieci gospodarstw demonstracyjnych

Przynależność do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych od początku daje rolnikom zwiększenie możliwości podjęcia współpracy z innymi gospodarstwami, na których mogą się wzorować, wymieniać swoje doświadczenia. Dla tych gospodarstw przygotowywane będą odpowiednie szkolenia, wyjazdy studyjne, konferencje i inne formy udostępniania wiedzy. Gospodarstwa zarejestrowane w bazie są także potencjalnymi partnerami dla autorów innowacyjnych rozwiązań, które mogą okazać się korzystne dla gospodarstwa.

Gospodarstwo demonstracyjne czerpie też korzyści finansowe z faktu przyjmowania grup szkoleniowych. Możliwości te mają zostać rozszerzone w nowej edycji Wspólnej Polityki Rolnej, w której, zgodnie z Projektem Planu Strategicznego na lata 2023-2027, rezerwowane są środki na doinwestowanie gospodarstw należących do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych i uczestniczących w działaniach tej Sieci. Środki te, o ile rolnik o nie wystąpi, pomocne będą przede wszystkim w przystosowywaniu gospodarstwa do przyjmowania grup szkoleniowych. Funkcjonowanie Sieci znajdzie swoje uregulowania prawne w odpowiednich przepisach, ponadto udostępniane będą środki na prowadzenie demonstracji w gospodarstwach, które zagwarantują rolnikowi godziwą rekompensatę za udostępnianie gospodarstwa i pracę nad przyjmowaniem grup szkoleniowych.

Foto 5. Zajęcia terenowe

VIII. Struktura Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych

Krajową Sieć Gospodarstw Demonstracyjnych tworzą gospodarstwa do niej należące, to znaczy takie, których posiadacze/dysponenci zawarli odpowiednią umowę/porozumienie z Dyrektorem Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego odpowiednim dla siedziby gospodarstwa i zostali zarejestrowani w bazie gospodarstw demonstracyjnych prowadzonej na stronie internetowej Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.

Krajową Sieć buduje, zarządza i prowadzi Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie przy współudziale Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego. CDR w Brwinowie jest administratorem, a WODR procesorem danych o gospodarstwach zamieszczanych na stronie internetowej: www.gospodarstwademonstracyjne.cdr.gov.pl.

Koordynatorzy

Jednostka doradztwa rolniczego	Adres	Imię i nazwisko	Stanowisko	Adres e-mail	nr telefonu
Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	Pszczelińska 99, 05-840 Brwinów	Bożena Krześniak	Główny specjalista	b.krzesniak@cdr.gov.pl	22 729 66 34 do 38, wew. 249
Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu	Zwycięska 8, 53-0333 Wrocław	Jakub Kmieciak	Specjalista-stażysta Dział Technologii Produkcji Rolniczej	jakub.kmieciak@dodr.pl	71 339 86 56 wew. 216
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	Minikowo, 89-122 Minikowo	Agnieszka Szczepańska	Starszy specjalista ds. zbóż i roślin oleistych i pastewnych	agnieszka.szczepanska@kpodr.pl	723 331 084
Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli	Požowska 8, 24-130 Końskowola	Martyna Próchniak	Starszy specjalista ds. ogrodnictwa ekologicznego	mprochniak@lodr.konskowola.pl	601 687 097, (81) 889-06-78
Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku	Kalsk 91 66-100 Sulechów	Tomasz Sakowicz	Specjalista Dział Technologii Produkcji Rolniczej	t.sakowicz@lodr.pl	513 979 507, (68) 385 20 91, wew. 371

IX. Promocja Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych

Krajowa Sieć Gospodarstw Demonstracyjnych, aby mogła służyć rozszerzeniu współpracy, wymianie wiedzy, rozwojowi samych gospodarstw, potrzebuje nieustannego promowania. Osiągnięcie celów staje się tym bardziej prawdopodobne, im więcej osób i podmiotów będzie wiedziało o istnieniu i możliwościach Sieci. Pierwszym krokiem w tym kierunku było utworzenie strony internetowej, na której, poza bazą zarejestrowanych gospodarstw, zamieszczane są informacje o tworzeniu Sieci i bieżących wydarzeniach, linki do wydawnictw, projektów i informacji przydatnych dla gospodarstw demonstracyjnych. Na tej stronie są dane kontaktowe do koordynatorów w poszczególnych województwach, do których mogą zgłaszać się zarówno osoby zainteresowane ofertą poszczególnych gospodarstw, jak i rolnicy widzący dla siebie dodatkową szansę rozwoju poprzez przynależność do Sieci. Pod koniec roku organizowane są konferencje podsumowujące, na które zapraszani są przedstawiciele wszystkich potencjalnie zainteresowanych Siecią instytucji i organizacji. W 2020 r. taka konferencja, chociaż Sieć jeszcze nie była zawiązana, zgromadziła blisko 130 osób. Z wyjazdów studyjnych i konferencji przygotowywane będą relacje filmowe, co przyczyni się do szerszego upowszechnienia i stworzy dodatkową zachętę do współpracy. Wydawnictwa takie jak to, wydawane drukiem oraz upowszechniane przez stronę internetową są starą, ale sprawdzoną formą upowszechniania informacji.

Utworzenie Krajowej Sieci już odbiło się echem w kolejnych realizowanych przez CDR przedsięwzięciach, pojawiły się możliwości zaangażowania „naszych” gospodarstw demonstracyjnych do nowych, międzynarodowych projektów.

X. Zgodnie z postanowieniami umowy o funkcjonowaniu Sieci zawartej z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego, wymagane są następujące dokumenty oraz warunki uczestnictwa KSGD:

Wykaz dokumentów utworzonych dla powstania i funkcjonowania Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych:

1. Umowa Konsorcjum w sprawie utworzenia i prowadzenia Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych;
2. Minimalne warunki, jakie spełniać musi każde gospodarstwo włączane do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych (załącznik do Umowy Konsorcjum);
3. Wzór porozumienia zawieranego pomiędzy Wojewódzkim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego, a rolnikiem (dysponentem gospodarstwa);
4. Klauzula informacyjna dla rolnika dotycząca RODO (załącznik do porozumienia pomiędzy ODR-em a rolnikiem);
5. Umowa powierzenia przetwarzania danych osobowych zawarta pomiędzy Dyrektorem CDR w Brwinowie, a Dyrektorem każdego z szesnastu wojewódzkich ODR;
6. Pełnomocnictwa wydane przez Dyrektora CDR w Brwinowie Dyrektorom każdego z szesnastu wojewódzkich ODR do zawierania, w imieniu Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, umów z właścicielami (dysponentami) gospodarstw zlokalizowanych na terenie ich województwa.

Ponadto każdy z Wojewódzkich Koordynatorów otrzymał indywidualny kod dostępu oraz instrukcję rejestrowania gospodarstw w bazie na stronie internetowej CDR.

Projektowanie wydarzenia pokazowego w gospodarstwie

XI. Projektowanie wydarzenia pokazowego w gospodarstwie - w sześciu krokach.

1. Cele pokazu i grupy docelowe

- Określ precyzyjnie cele.
- Nakieruj uwagę zaproszonych rolników na cele pokazu.
- Zaproś przedstawicieli innych środowisk, aby zwiększyć oddziaływanie pokazu.

2. Gospodarstwo pokazowe

- Wybierz gospodarstwo demonstracyjne zgodnie z zaplanowanymi celami.
- Wybierz wiarygodnego i innowacyjnego rolnika.
- Zapewnij dostęp do gospodarstwa poprzez dobrą lokalizację i dogodny dojazd.

3. Organizacja pokazu

- Stwórz zespół organizacyjny odpowiedni do zrealizowania celów pokazu.
- Zapewnij wystarczająco dużo czasu na interakcję i nawiązywanie kontaktów.
- Uwzględnij korzystny dla realizacji celów oraz wszystkich osób zainteresowanych termin pokazu.
- Zapewnij rekompensatę rolnikowi prowadzącemu gospodarstwo.

4. Promocja

- Podaj swoje kluczowe przesłanie zgodnie z twoimi celami.
- Dostosuj terminologię/język prezentacji do grupy docelowej.
- Przygotuj zaproszenie jasno określające cele prezentacji w atrakcyjnej formie dla odbiorcy.
- Używaj wielu kanałów komunikacji.

5. Metody przekazu i prezentacji

- Dbaj o powiązanie treści nauczania z praktyką rolniczą.
- Angażuj uczestników w aktywną wymianę wiedzy.
- Używaj różnych metod uczenia się.
- Podziel większe grupy na mniejsze.
- Posługuj się językiem zrozumiałym dla odbiorców.

6. Ocena i działania następcze

- Oceń, czy twoje cele zostały osiągnięte.
- Używaj i wdrażaj wnioski wynikające z oceny.
- Organizuj działania uzupełniające dla uczestników oraz osób niebędących uczestnikami.

1. Cele pokazu i grupy docelowe

Co zamierzasz osiągnąć dzięki demonstracji w gospodarstwie?

Dla każdego wydarzenia demonstracyjnego ważne jest określenie z dużym wyprzedzeniem jasnych celów i kluczowych przesłań. Zależą od tego wszystkie inne decyzje, które podejmiesz podczas przygotowania i realizacji wydarzenia demonstracyjnego: organizacja pokazu, zaangażowane podmioty, ocena skuteczności.

Planuj, poczynając od pytania „dlaczego” (dlaczego robimy ten pokaz), poprzez „co” (co chcemy pokazać), a następnie „kto” (grupa docelowa pokazu) i „jak” (organizacja pokazu i metody uczenia się).

Dlaczego organizujesz to wydarzenie pokazowe?

Określ motywację i potrzebę organizowania pokazu.

Możliwe ukierunkowane efekty:

Współtworzenie wiedzy

Dążenie do tworzenia nowych zasobów wiedzy, korzystając z wiedzy i doświadczeń uczestników biorących udział w wydarzeniu demonstracyjnym.

Stosowanie innowacji.

Pokazy pomagają w transferze nowych możliwości, nowości lub praktycznych rozwiązań, które warto wykorzystać bezpośrednio w gospodarstwach. Innowacje mogą wynikać z badań, działalności gospodarczej (związanej ze sprzedażą produktów rolnych) lub nowatorskich wdrożeń. Dają rolnikom pewność, że podejmą uzasadnioną decyzję dotyczącą przydatności demonstrowanych rozwiązań lub innowacji dla własnego gospodarstwa.

Rozwiązywanie problemów.

Pokazy są użyteczną platformą do poszerzania zakresu powiązań z potrzebami lokalnych rolników. Pozwalają prezentować rozwiązania problemów, z jakimi borykają się rolnicy, na przykład w związku z ograniczaniem nakładów pracy w rolnictwie i uprawą roślin w zmieniającym się klimacie. Można też zweryfikować zrealizowane badania i innowacje w warunkach lokalnych oraz dostosować je do potrzeb rolników.

Szkolenia.

Pokazy służą podnoszeniu poziomu umiejętności i budowaniu potencjału umożliwiającego wdrażanie innowacyjnych praktyk w gospodarstwie.

Budowanie świadomości.

Pokazy mogą pogłębiać świadomość na tematy związane z oczekiwaniami społecznymi. Ponadto zagadnienia dotyczące zrównoważonego rozwoju nie są omawiane wprost, ale często bywają elementem pokazu mającego na celu zwiększenie świadomości uczestników.

Współpraca.

Pokazy w gospodarstwie demonstracyjnym pełnią rolę miejsc spotkań. Regularne (np. coroczne) demonstracje można wykorzystać jako wydarzenie sieciowe, w celu zgromadzenia wszystkich osób zaangażowanych w program i temat demonstracji. Może się to przyczynić do wzmocnienia i rozwoju współpracy oraz pobudzić potencjalne partnerstwo dla wspólnego rozwiązania problemów, zarówno krajowych jak i międzynarodowych. Dla niektórych uczestników bardzo ważny jest również społeczny aspekt tworzenia sieci, umożliwiający spotkanie z innymi rolnikami.

Wdrażanie wyników badań.

Wydarzenia pokazowe w gospodarstwach mogą działać jako platforma transferu wiedzy i sprzyjać wykorzystaniu wyników badań w praktyce rolniczej. Innowacje i praktyczne rozwiązania można testować, porównywać lub weryfikować ich przydatność w „prawdziwych” warunkach gospodarstwa.

Wdrażanie polityki.

Pokazy są okazją do informowania rolników o nowych przepisach i regulacjach prawnych. Dostarczają praktycznych rozwiązań i przykładów, oraz sposobów ich wdrażania.

WSKAZÓWKA

Aby przyciągnąć rolników i zwiększyć oddziaływanie, należy uwzględnić regionalne zmiany i wyzwania w rolnictwie.

Co jest przedmiotem twojego pokazu?

Tematyka pokazu może być bardzo różna, jak na przykład prezentacja produktu, maszyny, procesu, zarządzania lub marketingu.

Cechy przedstawianego tematu mają wpływ na sposób pokazu oraz ustalenie, które grupy docelowe mogą być potencjalnie nim zainteresowane. Czy jest to innowacja całkowicie nieznana społeczności rolniczej i niemająca przykładów praktycznego zastosowania, czy jest to rozwiązanie już wdrożone przez niektórych rolników, czy też jest to powszechna praktyka, którą rolnicy mogą zoptymalizować i udoskonalić?

Często siła pokazu polega na jego prostocie. Dlatego wskazane jest ograniczenie liczby tematów poruszanych podczas jednego wydarzenia. Jeśli chcesz zająć się wieloma problemami, możesz rozważyć zorganizowanie serii wydarzeń demonstracyjnych lub zadbać o to, aby zaplanowano odpowiednio długi czas dla każdego z przedstawianych zagadnień.

Foto 6. Tablica informacyjna w Gospodarstwie demonstracyjnym

Foto 7. Pokaz z zakresu chowu i hodowli bydła mięsnego

Temat pokazu może zostać wybrany odgórnie przez organizatorów, przedstawicieli rolników lub przez projekt, którego pokaz jest elementem. Może być też wskazany oddolnie z zaangażowaniem rolnika goszczącego lub przez uczestników poprzedniego spotkania, w przypadku gdy obejmuje to serię wydarzeń pokazowych. Tak czy inaczej przed podjęciem interesującego, inspirującego i stosownego tematu konieczna jest dogłębna analiza lub dyskusja.

Cykl pokazów czy jeden pokaz?

Przy podejmowaniu decyzji o konfiguracji pokazu bardzo ważne jest ustalenie, czy ma być to jednorazowy pokaz, seria demonstracji na ten sam temat, czy powtarzające się (sieciowe) wydarzenie przygotowywane przez tych samych organizatorów.

Seria pokazów jest czasami uznawana za bardziej skuteczną metodę, ponieważ:

- Uczestnicy poznają się i ufają sobie nawzajem (będą bardziej skłonni do dzielenia się informacjami).
- Pokazy mogą dotyczyć kilku etapów procesu wdrażania (bardziej ukierunkowane efekty).
- Pozwala obserwować zmiany w czasie, sezonowość.
- Umożliwia dotarcie do większej liczby rolników i innych zainteresowanych tematem.
- Kolejne prezentacje mogą wykorzystywać dobrą opinię o poprzednich pokazach.
- Organizację i treść pokazów można poprawiać i ulepszać.

Kto jest twoją grupą docelową?

Wybór grupy lub grup docelowych zależy od tego, co ma być celem pokazu. Na przykład, jeśli przewidywana jest intensywne wymiana wiedzy lub współtworzenie wiedzy na konkretny temat, w celu zapewnienia efektywnych i silnych interakcji, możesz skierować się do

małej grupy rolników, którzy „mówią podobnym językiem”. Określenie konkretnych grup docelowych pozwala zdecydować, jakie kanały komunikacyjne warto wykorzystać, aby dotrzeć do odbiorców.

Grupa docelowa może być określona w odniesieniu do:

- sektorów działalności (np. producenci mleka, producenci buraków cukrowych);
- regionów geograficznych lub administracyjnych (np. konkretna gmina, powiat, województwo, kraj);
- doświadczenia w konkretnej dziedzinie/technice np. początkujący lub ekspert. W zależności od celu organizatorzy mogą wybierać wyłącznie doświadczonych rolników (np. dla ulepszenia praktyki lub innowacji) albo połączenia obu (gdy celem jest wymiana doświadczeń). Rolnicy eksperci mogą pomóc w rozpoczęciu dyskusji podczas wydarzenia pokazowego i zachęcić innych do zadawania pytań.
- konkretnych „typów” rolników (np. „innowacyjni” rolnicy, gdy tematy wymagają dalszego rozwoju, „standardowi” jako adresaci tematów gotowych do użycia, „młodzi”, „nowicjusze”);
- płci – wydarzenie skierowane do kobiet lub mężczyzn lub też grup mieszanych.

Często, w zależności od tego, co chcesz osiągnąć, warto zaprosić przedstawicieli innych podmiotów, aby przyczynili się do zwiększenia oddziaływania wydarzenia demonstracyjnego w dłuższym okresie:

- Doradcy rolniczy mogą działać jako potencjalni popularyzatorzy kluczowych treści pokazów. Mogą oni rozpowszechniać i promować tematykę demonstracji wśród rolników nieuczestniczących w spotkaniach oraz mogą kontaktować rolników, którzy zastosowali praktykę lub innowację, z rolnikami, którzy są potencjalnie zainteresowani.
- Prasa rolnicza może przekazywać demonstrowany temat szerszej publiczności.
- Podmioty z łańcucha rolno-spożywczego (np. dostawcy, przetwórcy żywności, konsumenci), są ważnymi partnerami we wspólnym poszukiwaniu rozwiązań, a ich obecność może sprzyjać współpracy między producentami i rynkami w zakresie udostępniania danych oraz dzielenia się doświadczeniami nabytymi w innych obszarach.
- Aktywni politycy/smorządowcy mogą uświadamiać na temat barier prawnych i zachęt, które z jednej strony zwiększają uzasadnienie i skalę demonstrowanych treści, ale także pozwalają wymienić doświadczenia o praktycznych problemach z jakimi borykają się rolnicy w kontekście regulacji prawnych. Z drugiej strony należy wziąć pod uwagę fakt, że rolnicy często niechętnie uczestniczą i dzielą się doświadczeniami w grupie, w której występują przedstawiciele władz.
- Uczniowie i nauczyciele szkół rolniczych biorących udział w badaniach nad innowacjami, mogą wymieniać wiedzę z rolnikami o sposobach produkcji, ucząc się jednocześnie praktycznych rozwiązań. Mogą pomóc w monitorowaniu i ocenie, uczyć się poprzez współorganizowanie wydarzeń.

WSKAZÓWKA

Obecność całych rodzin gospodarzy zachęca do udziału w pokazach zarówno mężczyzn, jak i kobiety.

2. Dobór gospodarstwa demonstracyjnego

Pokazy mogą odbywać się w różnych miejscach, począwszy od gospodarstw należących do rolników, a kończąc na polach będących własnością uniwersytetów lub ośrodków badawczych. Przyjmuje się pewne kryteria wyboru odpowiedniego miejsca dla przeprowadzenia demonstracji.

Czy rolnicy mogą identyfikować się z gospodarstwami demonstracyjnymi?

Pokaz może mieć większy wpływ, gdy gospodarstwo demonstracyjne jest zbliżone do warunków funkcjonowania przeciętnego gospodarstwa. Z drugiej strony, pionierscy rolnicy mogą prezentować innowacyjne i bardziej eksperymentalne techniki.

Czy gospodarz, u którego organizowana jest demonstracja, jest „dobrym rolnikiem”, uznanym za wiarygodnego i „mądrego”, jak również innowacyjnego i produktywnego?

W atrakcyjności wydarzenia dla potencjalnych uczestników, ogólne postrzeganie gospodarza odgrywa dużą rolę. Wybranie kogoś, kto jest już znany lub gospodarstwa wyznaczonego przez organizacje rolnicze, w których prowadzone są wieloletnie badania, może być „bezpieczną” opcją, ponieważ przygotowanie gospodarstwa oraz samego wydarzenia pokazowego często wymaga wielu starań. Z drugiej strony czasami warto poszukać niestandardowych rozwiązań.

Czy gospodarstwo jest odpowiednie do planowanego wydarzenia demonstracyjnego, biorąc pod uwagę temat, lokalizację i planowany przebieg spotkania?

Należy sprawdzić, czy działania gospodarza, praktyki i wyposażenie gospodarstwa rolnego pokrywają się z celem pokazu oraz umożliwiają udział przewidywanej liczby osób. Czas dojazdu może być istotnym kryterium. Należy jednak pamiętać, że uczestnicy są skłonni podróżować w odległe rejony, aby zapoznać się z innowacyjnymi technikami, które nie są powszechnie stosowane w ich własnym regionie.

Wybór gospodarstwa demonstracyjnego ma wpływ na dostępność pokazu:

- geograficzną (lokalizacja, czas dojazdu, łatwy dostęp);
- społeczną (udogodnienia dla odwiedzających oraz ich komfort i bezpieczeństwo).

WSKAZÓWKA

- Sprawdź unijny wykaz gospodarstw pokazowych w kraju w KSGD lub gospodarstw międzynarodowych w FarmDemo.
- Bardzo istotna może okazać się współpraca między firmami komercyjnymi i gospodarstwami: pozwala uczestnikom zapoznać się z najświeższymi innowacjami w prawdziwym gospodarstwie rolnym.
- Gospodarstwo „nietypowe” może dostarczyć inspiracji i skłonić do zastanowienia się nad możliwością stosowania nowych rozwiązań.
- Aby dotrzeć do większej liczby odbiorców, możesz zorganizować ten sam pokaz w różnych miejscach w swoim regionie / kraju i w różnych typach gospodarstw.
- Zorganizowanie transportu grupowego zwiększy dostępność do odległych gospodarstw demonstracyjnych. Ułatwienie dostępu do bardziej odległych gospodarstw demonstracyjnych poprzez organizowanie transportu grupowego.
- Zapewnienie środków transportu zbiorowego umożliwi odwiedzenie wielu miejsc.

3. Organizacja pokazu

Organizacja zespołu

Jacy partnerzy (rolnicy, organizacje rolników, doradcy, przedsiębiorstwa rolne) będą zaangażowani w organizację, aby osiągnąć zakładane cele pokazu?

Ze względu na zróżnicowane doświadczenie zawodowe, umiejętności, podstawy wiedzy, priorytety, stosowanie procedur i motywacje, współpraca między różnymi podmiotami zaangażowanymi w pokazy może być wyzwaniem. Aby przedsięwzięcie mogło zakończyć się sukcesem, ważne jest uzgodnienie celów oraz zakresu i podziału obowiązków.

Regionalny AKIS (patrz ramka) może określać kontekst, w którym organizowane są zdarzenia demonstracyjne. Dobra współpraca i istniejące już wcześniej sieci współpracy regionalnych przedstawicieli AKIS mogą ułatwić organizację lub stworzenie strategii dla pokazów. Pomagają dostosować temat pokazu do konkretnego regionu i skorzystać z dostępnego kapitału społecznego oraz sieci, aby znaleźć odpowiednich ekspertów o określonych kompetencjach w celu przygotowania pokazów demonstracyjnych. Sukces tychże pokazów często związany jest z postrzeganiem zespołu organizacyjnego przez lokalną społeczność. Zespoły te mogą zatem współdziałać z uznanymi organizacjami lokalnymi, które współpracują z rolnikami.

Regionalny System Wiedzy i Innowacji w Rolnictwie (AKIS) obejmuje cały system wymiany wiedzy rolniczej w regionie i określa sposób, w jaki ludzie i organizacje, takie jak służby doradcze, naukowcy, organizacje polityczne i rolnicze, współdziałają i współpracują.

Współpraca z partnerami komercyjnymi może pozwalać realizować bardzo skuteczne wydarzenia demonstracyjne pod względem dostarczania wiedzy i informacji. Jednak aby uniknąć sytuacji, w której rolnicy mogą postrzegać takie wydarzenie jako okazję do natręczywej reklamy, trzeba przed organizacją wydarzenia demonstracyjnego, jasno sformułować umowy zawierane z firmami.

Podział ról w organizacji zespołu

Jasne określenie ról i zapewnienie wystarczającego personelu (zarówno w zakresie wiedzy, jak i liczby osób) może znacznie pomóc w przygotowaniu wydarzenia demonstracyjnego. Powinny zostać wytypowane cztery wiodące podmioty:

- gospodarz;
- prowadzący pokaz;
- kierownik / koordynator logistyczny;
- moderator.

WSKAZÓWKA

- W organizacji pokazu na wczesnym etapie zaangażuj rodzinę gospodarza.
- Aby dotrzeć do grupy docelowej/grup docelowych, zaproś przedstawicieli wielu organizacji zaangażowanych w realizację tematu demonstracji.
- Zaangażuj przedstawicieli organów administracyjnych: odpowiedni dobór może przyciągnąć rolników, niewłaściwe zaangażowanie może zniechęcić rolników.
- Moderator jest pomocny w wielu aspektach: jako prowadzący dyskusję i jako „Osoba posiadająca wiedzę merytoryczną oraz znajomość potrzeb i oczekiwań gospodarza i osób uczestniczących w pokazie/demonstracji”.

Zrównoważony program

Dostępny czas na przeprowadzenie pokazu decyduje o jego zakresie i zastosowanych metodach przekazu. Czas trwania może wynosić od jednej godziny, do wielu dni. Należy pamiętać, aby zapewnić wystarczająco dużo czasu na dyskusję, pytania i odpowiedzi, ale także na nawiązywanie kontaktów i interakcje uczestników.

Odpowiednio przygotowany program pokazu powinien zapewniać dużą różnorodność form. Powinien obejmować podstawowe elementy, takie jak:

- powitanie / wprowadzenie, najlepiej razem z gospodarzem;
- prezentacja innowacji (w połączeniu lub nie z demonstracją);
- stymulowanie dyskusji lub interaktywne pytania i odpowiedzi;
- ocena pokazu przez uczestników;
- oficjalne zamknięcie wydarzenia z jasno sformułowanymi wnioskami i końcowym przesłaniem;
- czas na nieformalne rozmowy, dyskusje i nawiązywanie kontaktów (zapewnij jedzenie i napoje!)
- opinie uczestników o wydarzeniu.

WSKAZÓWKA

- Bardzo mile widziane jest powitanie przez gospodarzy.
- Zapewnij możliwość zwiedzania gospodarstwa.

Wybór odpowiedniej daty pokazu

Data pokazu jest kluczowym czynnikiem zapewniającym dobrą frekwencję. Choć nie zawsze można wszystko dokładnie zaplanować (np. gdy przypadkowo zdarzy się, że jest to pierwszy ciepły okres w sezonie), to jednak warto ustalić czas, w którym rolnicy mają mniej pracy w gospodarstwie. Należy wziąć pod uwagę dni (np. godziny dojenia) i/lub tygodniowe zróżnicowanie zajęć (np. dni nauki szkolnej) w ciągu dnia lub tygodnia.

WSKAZÓWKA

- Wybierz stałą datę powtarzających się pokazów (np. ostatni weekend września lub co sześć miesięcy, aby pokazać zmienność sezonową).
- Weź pod uwagę inne wydarzenia organizowane lokalnie.

Wyposażenie i sprzęt

Poczucie, że jest się mile widzianym i dobrze traktowanym zwiększa skuteczność pokazu. Upewnij się, że odpowiednie udogodnienia, łatwy dostęp, toalety, parking, uporządkowanie terenu, dobrze przygotowane otoczenie itp. zostały zapewnione.

Foto 8. Pokazy polowe ITP oddział w Kłudzienku

LISTA ZADAŃ

Zapewnij:

- sprawny sprzęt audio-wizualny;
- środki bezpieczeństwa;
- toalety;
- parking, oznakowanie drogowe i banery;
- zacienione obszary lub odpowiednie schronienia, uwzględniając różne warunki pogodowe;
- logo i banery sponsorów, jeśli dotyczy;
- pomyśl o jedzeniu i napojach !

Budżet

Kto sfinansuje wydarzenie demonstracyjne?

Czy uczestnicy będą musieli uiścić opłatę za udział w wydarzeniu?

Czy budżet wpłynie na zakres i liczbę uczestników?

Budżet powinien uwzględniać wszystkie koszty: nakłady, reklamy, opłaty za transport, wydatki organizacyjne. Upewnij się również, że zrekompensujesz rolnikowi koszty plonów (związanych z założeniem demonstracji) oraz poświęcony czas (w tym czas przygotowywania pokazu).

Dostępny budżet jest powiązany z partnerami finansującymi, będącymi członkami zespołu organizacyjnego i ma duży wpływ na program, czas trwania pokazu oraz niektóre podejmowane decyzje, np. dotyczące wielkości grupy docelowej, czy wprowadzenia opłat za uczestnictwo lub zapraszanych prowadzących i moderatora pokazu. Ograniczone zasoby finansowe nie muszą jednak wpływać na skuteczność pokazu. Tańsze metody mogą być równie skuteczne jak droższe, jednakże mogą wymagać bardziej przemyślanego podejścia w fazie planowania pokazu.

W przypadku większych imprez dodatkowe wsparcie (np. w postaci zasobów ludzkich czy też wsparcie rzeczowe) może być finansowane poprzez sponsorów, w miarę możliwości przez zaprzyjaźnione organizacje.

Rejestracja uczestników

Pozwala na łatwe komunikowanie się z uczestnikami przed pokazem umożliwiając oszacowanie liczby uczestników i po wydarzeniu w celu kontynuacji współpracy i oceny pokazu. Rejestracja na wydarzenie demonstracyjne powinna być łatwa i przebiegać płynnie.

WSKAZÓWKA

- Zarejestruj uczestników przed wydarzeniem: pozwoli to poznać odbiorców i wysłać odpowiednie materiały przed spotkaniem.
- Stwórz listę kontaktów uczestników pokazu/demonstracji.

4. Promocja

Czytelne zaproszenie dostosowane do grup docelowych

Jak wybrać grupę docelową pokazu/demonstracji?

Odpowiedni wybór uczestników ma wpływ na frekwencję podczas pokazu.

WSKAZÓWKA

W miarę możliwości, wyślij zaproszenie na pokaz dla całej rodziny.

Kluczowe znaczenie ma dostosowanie treści zaproszenia do rodzaju grupy docelowej. Upewnij się, że w zaproszeniu użyto odpowiedniego języka (żargonu) dostosowanego do tejże grupy.

Przy projektowaniu zaproszenia należy uwzględnić kilka elementów.

1. Kto jest twoją grupą docelową?

- Każda grupa docelowa ma swój własny zestaw oczekiwań i problemów. Jeśli to możliwe, skup się na jednej grupie docelowej.
- W zaproszeniu określ swoją grupę docelową (np. tylko rolnicy ekologiczni lub rolnicy ekologiczni i nie ekologiczni). Może to zapewnić przyciągnięcie uwagi rolników o wyszczególnionych zainteresowaniach.

2. Jakie jest twoje główne przesłanie pokazu?

Jak chcesz zmobilizować uczestników do działania?

- Wyraźnie zaznacz, że jest to zaproszenie do przyłączenia się i aktywnego uczestnictwa w wydarzeniu.
- Wybierz atrakcyjną nazwę pokazu, odzwierciedlającą również kluczowe przesłanie wydarzenia.

3. Zdiagnozuj, jaki problem napotyka twoja grupa docelowa i jak ten problem rozwiązać.

- Wyraźnie określ cele pokazu, ponieważ przyczynia się to do skuteczności wydarzenia.
- Jeśli w pokazie biorą udział doświadczeni animatorzy i wykwalifikowani moderаторzy lub gospodarze, wyraźnie wspomnij o tym na zaproszeniu, ponieważ mogą one przyciągnąć uwagę i zainteresować rolników.

4. Jakie korzyści wyniesie docelowa grupa odbiorców?

Określ, jaka będzie wartość dodana dla uczestników pokazu.

WSKAZÓWKA

- Na zaproszeniu informuj o wszystkich organizatorach pokazu.
- Poinformuj o opłacie za wstęp (jeśli dotyczy).
- Przygotuj zaproszenie atrakcyjne wizualnie ze zrównoważonym zakresem informacji.
- W celu zwiększenia rozpoznawalności serii pokazów używaj stałego szablonu zaproszenia. Taki „branding” powinien uwzględnić nazwę wydarzenia. Pomaga to w rozpoznaniu wydarzenia demonstracyjnego, a gdy zyska ono dobrą reputację, będzie skuteczniej przyciągać kolejnych uczestników.
- Spraw, aby zaproszenie było czytelne i atrakcyjne, nie używaj wielu różnych czcionek, niech nie będzie „przeładowane”. Przyjazne zdjęcie gospodarstwa lub rolnika na „dzień dobry” może być bardzo korzystne.

Użyj właściwych kanałów komunikacji

Aby przyciągnąć uczestników, warto wykorzystać wiele sposobów komunikacji. Zaproszenia można rozpowszechniać za pomocą ulotek, listów, e-maili, plakatów, artykułów prasowych, stron internetowych, mediów społecznościowych, promocji werbalnych lub radiowych i telewizyjnych. Można też skorzystać ze spotkań, kontaktów osobistych, własnych sieci lub list mailingowych, sieci innych organizacji (np. związków rolników, sieci doradców), ogłoszeń w szkołach.

WSKAZÓWKA

- Wyślij zaproszenia imienne do uczestników.
- Używaj różnych kanałów komunikacji
- Rozważ, kto rozpowszechni zaproszenie.
- Zastosuj atrakcyjne zachęty dla trudnych do zmobilizowania rolników!

Kontakty z uczestnikami przed pokazem

Przed pokazem można skontaktować się z potencjalnymi uczestnikami aby:

- Udzielić dodatkowych informacji na temat gospodarstwa demonstracyjnego, treści pokazu, warsztatów terenowych.
- Poprosić uczestników o wypełnienie formularza rejestracyjnego online (np. określenie zainteresowań).
- Poprosić uczestników o przygotowanie pytań na interesujące ich tematy.

Zaoferuj dodatkowe zachęty dla uczestników:

- próbki testowe,
- darmowa analiza gleby,
- jedzenie i napoje,
- pokazy,
- nagrody do wygrania.

5. Metody uczenia się i prezentacji pokazów

Do transferu i wymiany wiedzy oraz rozwijania umiejętności i uczenia się mogą być wykorzystywane różne metody. Ważne jest, aby uświadomić sobie, że nie ma jedynej właściwej metody, ale jej wybór zależy od wielu czynników, takich jak na przykład liczebność grupy i jej skład. Wydarzenie demonstracyjne powinno również zawierać kombinację starannie przemyślanych i wyważonych działań w celu zapewnienia dobrych warunków uczenia się.

Wielkość i skład grupy

Decyzja o wielkości grupy zależy od celu pokazu i ma duży wpływ na jego formę oraz treść.

- Mniejsze grupy (8-15 uczestników):
  - bardziej efektywna wymiana wiedzy i analiza, przemyślenia, efektywniejszy transfer pomiędzy uczestnikami;
  - prostsze zarządzanie;
  - małe grupy zamknięte, które spotykają się regularnie, zdobyły wzajemne zaufanie, co umożliwia pogłębione dyskusje tematyczne.
- Większe grupy:
  - kiedy celem jest podnoszenie poziomu świadomości i szeroki transfer wiedzy;
  - przyciąga sponsorów i firmy zaopatrujące gospodarstwo;
  - potrzeba zapewnienia odpowiedniego nagłośnienia i wizji.

Wydaje się, że jednorodne grupy z łatwością dzielą się wiedzą i są skłonne do ufania innym uczestnikom, podczas gdy grupy złożone z różnych typów przedstawicieli mogą być korzystne dla wywołania dyskusji i nawiązania nowych kontaktów. Jest to ważny element, który należy uwzględnić podczas zapraszania. Również stopień znajomości pomiędzy uczestnikami pokazu ma duży wpływ na aktywność grupy i skuteczność zastosowanych metod przekazu. W celu ułatwienia tworzenia nowych sieci niezbędne są bardziej zorganizowane metody, w których uwzględnić należy dzielenie się wiedzą i dyskusje grup, które się nie znają.

Umiejętny i przyjazny moderator może stworzyć unikalną atmosferę, która ułatwi rolnikom otwarte mówienie o problemach i może zainicjować efektywną dyskusję.

WSKAZÓWKA

Aby ułatwić aktywne uczestnictwo i zaangażowanie w dyskusję, podziel duże grupy na kilka mniejszych.

Wybór odpowiednich metod uczenia się

Istnieją trzy podstawowe zasady:

- 1) Powiązanie tematu pokazu z praktyką rolniczą.
- 2) Zaangażowanie uczestników w aktywną wymianę wiedzy.
- 3) Używanie różnych metod uczenia się.

1) Powiązanie treści nauczania z praktyką rolniczą

Należy zwrócić uwagę na szerszy kontekst. Uwzględnienie wpływu demonstrowanej praktyki lub innowacji na całe gospodarstwo, a także omówienie szerszego kontekstu (np. społecznego, gospodarczego czy wymagań prawnych). Dostarczając dodatkowe informacje, uczestnicy mogą podejmować bardziej świadome decyzje dotyczące możliwości zaadoptowania rozwiązania lub innowacji.

Skorzystaj z gospodarstwa i doświadczenia jego gospodarza. Możliwość odwiedzenia innego gospodarstwa jest często jedną z głównych motywacji rolników do uczestnictwa w pokazie. Ważne jest, aby powiązać tematykę demonstracji z rzeczywistymi warunkami zarządzania gospodarstwem i dostarczyć jak najwięcej praktycznych przykładów. Oznacza to również zwracanie uwagi na problemy, niepowodzenia, błędy lub negatywne skutki uboczne jej zastosowania. Problemy często odzwierciedlają bariery we wdrażaniu praktyk. Tak więc, przedyskutowanie i wyjaśnienie, w jaki sposób można sobie z nimi radzić, może zachęcić do przyjęcia danej praktyki i innowacji przez uczestników.

Foto 9. Warsztaty w instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach

Film pokazuje alternatywny (w stosunku do zwykłej prezentacji ppt) sposób w jaki rolnik goszczący wykorzystuje rzeczywiste warunki hodowli do wyjaśnienia zastosowanej techniki https://www.youtube.com/watch?v=_vAcn7WlOcE&feature=youtu.be

2) Angażuj uczestników do aktywnej wymiany wiedzy

Oferuj możliwości wzajemnej wymiany wiedzy. Możesz zwiększyć udział uczestników w prezentacjach i pokazach, np. dając uczestnikom możliwość aktywnego dzielenia się swoimi doświadczeniami z innymi, organizując dyskusje w mniejszych grupach lub organizując warsztaty, na których stymulowana jest aktywna wymiana wiedzy. Stwórz możliwości bardziej nieformalnej formy, zapewniając rolnikom wystarczająco dużo czasu na swobodną rozmowę, podczas lunchu, przerwy kawowej czy warsztatów.

WSKAZÓWKA

Nie zapomnij o jedzeniu i napojach.

- Śniadanie lub lunch, podczas przemówienia wprowadzającego.
- Przekąski i napoje po „części formalnej”, czas na dyskusje pomiędzy uczestnikami.
- Zapewnij wyroby domowe, najlepiej przy użyciu surowców z gospodarstwa demonstracyjnego.
- Zapewnij żywność z lokalnych źródeł np. współorganizatorów lub sponsorów.
- Zapewnij przekąski i kawę w trakcie przerw.

Zaoferuj szeroką gamę doświadczeń i poszukaj sposobów zaskoczenia uczestników.

Uwzględnij szereg różnorodnych działań. Przykładem mogą być spacery w terenie, obserwacja pokazów praktycznych przeprowadzanych przez prowadzącego i umożliwienie aktywnego uczestnictwa w działaniach praktycznych. Takie praktyczne działania zwiększają wiedzę i zrozumienie, a także ułatwiają kontakty w grupie. Gdy zastosujemy jeszcze efekt zaskoczenia, uczestnicy prawdopodobnie zapamiętają otrzymane informacje przez dłuższy czas. Efekt ten może być osiągnięty na różne sposoby, na przykład dzięki zajmującemu, barwnemu opowiadaniu historii a też użyciu oryginalnego działania podczas pokazu lub poprzez prezentację wyjątkowego produktu / innowacji.

Zdjęcia testu „moje spodnie w ziemi” jako przykład zaskakującego i prostego testu na zdrowie gleby. Pokazującego na podstawie zakopanego bawełnianego materiału życie biologiczne gleby.

Stwórz inspirujące i przyjazne otoczenie. Zaaranżuj salę konferencyjną / przestrzeń w taki sposób, aby każdy mógł wygodnie słuchać i rozumieć prowadzącego oraz innych uczestników.

Przykłady:

- Używaj mikrofonów, aby każdy uczestnik mógł słyszeć mówiącego (w szczególności na zewnątrz).
- Używaj materiałów wizualnych, które każdy uczestnik może zobaczyć (tj. nie używaj plakatów o małym rozmiarze czcionki, które mogą być widoczne tylko w pierwszym rzędzie).
- Jeśli spotkanie odbywa się w pomieszczeniu, umieść krzesła w kole / półkolu, aby wszyscy widzieli innych uczestników.
- Zorganizuj „rynek” z różnymi stoiskami/prezenterami, aby ludzie mogli chodzić w mniejszych grupach.
- Przemyśl, w jakich miejscach będziesz prowadził dyskusje, biorąc pod uwagę, że rolnicy mają większą swobodę w polu lub stodole niż w klasach szkolnych.
- Zapewnij zabawne rozluźniające „lodołamacze” na początku wydarzenia. Inspirację można znaleźć w Internecie, na przykład:

<http://www.okti.pl/narzedzia/icebreakers>

<https://strefapmi.pl/strefa-praktyki/lodolamacze-dobre-lekarstwo-na-problemy-w-ze-spole-project-managera-skrzynka-z-narzedziami-cz-vii/>

<https://www.thebalancecareers.com/top-ice-breakers-1918426>

<https://www.icebreakers.ws/large-group>

3) Użyj różnych metod przekazywania wiedzy

Stosuj łączone metody. Różne metody przekazywania wiedzy podczas demonstracji mogą być wykorzystywane np. poprzez plakaty, prezentacje, eksperymenty, dyskusje, warsztaty itp. Metody te różnią się stopniem interakcji między moderatorem a uczestnikami oraz aktywnym zaangażowaniem rolników i odwołują się do różnych stylów uczenia się. Należy podkreślić, że wybór kombinacji metod przekazu zależy od celu demonstracji oraz składu i wielkości grupy.

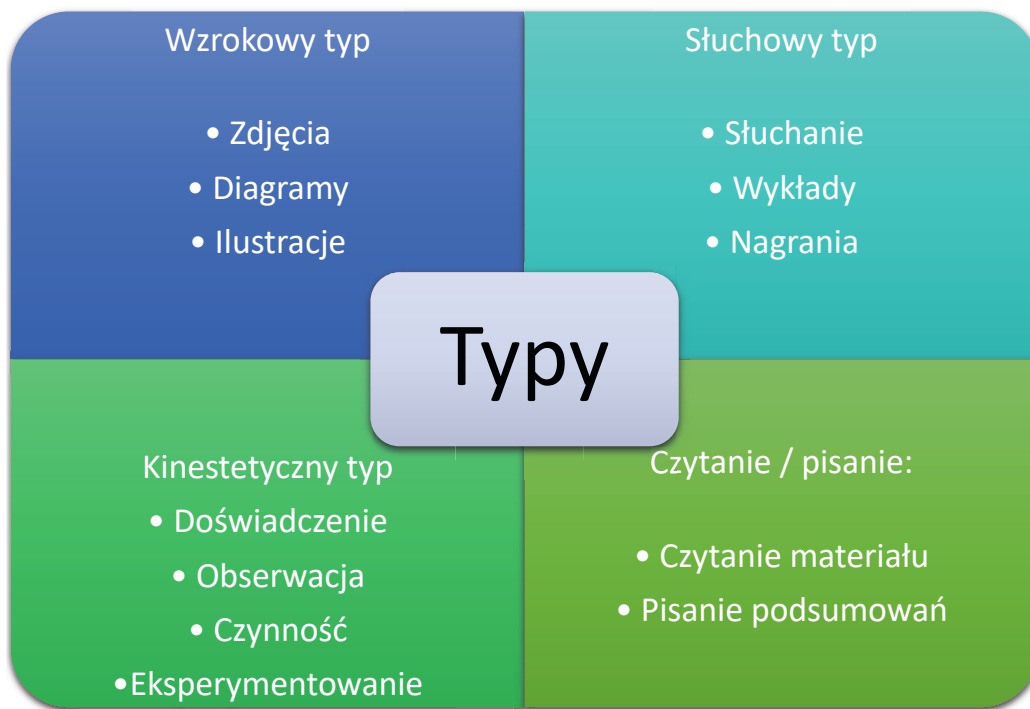
Dostosuj się do różnych poziomów wiedzy i stylów uczenia się uczestników. Jeśli to możliwe, z wyprzedzeniem zapoznaj się ze stopniem ich przygotowania. Jeśli nie, zacznij od podstawowych informacji dla początkujących w tej dziedzinie.

Najczęściej spotykane typy uczniów (ze względu na percepcję) to:

- Słuchacze - wolą słyszeć informacje. Często rozmawiają ze sobą podczas nauki. Proces ten można wspierać poprzez zachęcanie odbiorców do głośnego powtarzania kluczowych wiadomości, np. poprzez zadawanie im pytań.
- Wzrokowcy – wolą widzieć informacje i wizualizować relacje między pomysłami, na przykład w infografikach, wykresach, schematach i kolorach.
- Czytający/piszący - wolą czytać i zapisywać informacje w broszurach lub ulotkach.
- Kinestetyczni – wolą praktycznie wykonywać ćwiczenia i eksperymenty, uczą się poprzez działanie.

Różne typy uczniów i sposób ich uwzględnienia podczas demonstracji.

Źródło: www.tutoringwithatwist.ca/vark-learning-styles

Skorzystaj z odpowiednich narzędzi edukacyjnych. Narzędzia edukacyjne to wszelkiego rodzaju materiały wykorzystywane podczas pokazów, stosowane w celu ułatwiania przyswajania wiedzy (np. materiały szkoleniowe, filmy, interaktywne elektroniczne systemy głosowania):

- Wizualizacja treści: np. pokaz sprzętu używanego w gospodarstwie, plakaty z atrakcyjnymi infografikami, filmy pokazujące „dobre” lub „złe” praktyki.
- Podaj informacje pomocnicze dla wydarzenia demonstracyjnego: np. broszury z dodatkowymi wiadomościami o gospodarstwie lub informacje kim są uczestnicy demonstracji. Takim przykładem są „broszury dotyczące wycieczki po gospodarstwie”.
- Przygotuj materiały do zabrania: np. broszury z praktycznymi wskazówkami na temat prezentowanej innowacji. Ma to szczególne znaczenie, ponieważ uczestnicy nie zawsze mają możliwość robienia notatek. Jeśli jest to możliwe, wykorzystuj strony internetowe, Instagram, Facebook.

WSKAZÓWKA

Rozważ, kiedy rozpowszechniać materiały w trakcie wydarzenia demonstracyjnego. Jeśli zostaną rozprawdzone podczas prezentacji, mogą rozpraszać słuchaczy. Niektóre z tych informacji warto uczestnikom przesłać wcześniej.

Profesjonalne i sprawnie przebiegające wydarzenie demonstracyjne

Postępuj zgodnie z „zasadą trzech”. Dostarcz kluczowe wiadomości, które są powtarzane podczas wydarzenia demonstracyjnego, podsumowane na końcu jako materiał do zabrania do domu. Dobrą praktyką jest tutaj stosowanie „zasady trzech”. Zasada ta, często używana w kampaniach reklamowych, sugeruje, że sformułowanie trzech kluczowych komunikatów jest najbardziej skuteczne.

Zasada trzech

1. Tylko trzy kluczowe wiadomości.
2. Powtarzaj każdą trzy razy.
3. Trzy komunikaty pomocnicze dla każdej z nich.

Zapewnij odpowiednie zarządzanie czasem. Nie ma nic tak frustrującego dla uczestników, jak konieczność opuszczenia spotkania, gdy program jeszcze się nie skończył lub poczucie, że spotkanie nagle się kończy. Pamiętaj, aby wyznaczyć opiekuna czasu podczas imprezy, który pomagać będzie w dotrzymaniu harmonogramu. Może to być osoba z organizacji lub zespołu organizacyjnego lub w niektórych przypadkach (np. mniejsze grupy) nawet uczestnik. Zaplanuj i bądź gotowy na sytuacje niespodziewane. Niektóre nieprzewidziane okoliczności zawsze mogą się zdarzyć i wskazane jest, aby myśleć z wyprzedzeniem i być przygotowanym na nieoczekiwane sytuacje. Takimi przykładami jest zła pogoda, zbyt duża lub mała liczba uczestników, skład grupy różni się od zaplanowanego (np. niewielu aktywnych rolników), problemy ze sprzętem, problemy z badaniami polowymi itp. Dla przykładu, prognozowana jest zła pogoda, pokaz można odłożyć na późniejszy termin, lub alternatywnie można zaplanować prezentacje w pomieszczeniach, filmy, pokazy lub odpowiednio zaplanowaną dyskusję.

6. Ewaluacja i działania następcze

Ocena organizacji i wpływu twojego wydarzenia

Ocena wydarzenia pomaga usprawnić organizację przyszłych, kolejnych wydarzeń. Ważne jest, aby powiązać ewaluację z celem wydarzenia: jeśli celem było stworzenie sieci kontaktów, warto skupić się na tym, czy uczestnicy byli w stanie rozbudować swoją sieć. Jeśli celem było zastosowanie innowacji, organizatorzy muszą monitorować zainteresowanie uczestnika do wdrożenia prezentowanej innowacji we własnym gospodarstwie. Informacje zwrotne można gromadzić w różnych zakresach organizacji pokazu (zaproponowanym programie, lokalizacji, obiektach, temacie), ale także na temat pozyskanej wiedzy i zainteresowania możliwością zastosowania wyników pokazu w ich gospodarstwach:

Krótką perspektywą:

Co uczestnicy wyniosą ze spotkania?

- uczestnicy są świadomi, że istnieją konkretne problemy lub wyzwania lub dostępne są nowe opcje mogące okazać się niezbędne w przyszłości.
- uczestnicy są informowani o nowościach (nowe praktyki, materiały, odmiany, maszyny itp.).
- uczestnicy mogą połączyć nowe informacje/wiedzę z własną praktyką i są w stanie ocenić możliwość wdrożenia ich we własnym gospodarstwie.

Długa perspektywa:

W jaki sposób uczestnicy wykorzystują to czego się nauczyli?

Oddziaływanie takie rzadko pochodzi tylko z samego pokazu. Potrzeba odstępu czasowego, aby uczestnicy dokonali rzeczywistych zmian w swojej praktyce rolniczej, ponieważ może to wymagać inwestycji finansowych, nowych umiejętności i wiedzy oraz dostosowania do zwyczajowej rutyny i sposobu myślenia rolnika. Na rzeczywistą decyzję o zmianie nie ma również wpływu wyłącznie spotkanie demonstracyjne, ale obejmuje ona szeroki wachlarz innych źródeł informacji, takich jak publikacje w prasie (rolniczej), kolejne wydarzenia, warsztaty, biuletyny, kontakty z doradcami, inni rolnicy itd.

Oceny możesz dokonać na różne sposoby, takie jak:

- Nieformalne rozmowy z uczestnikami podczas wydarzenia demonstracyjnego.
- Informacje zwrotne od uczestników podczas wydarzenia demo, przy użyciu formularzy, ankiet czy w trakcie dyskusji.
- Formularze ewaluacyjne wysłane do uczestników po pokazie. Ryzyko sondaży zaraz po pokazie polega na tym, że są one często wykonywane zbyt szybko, gdy ludzie spieszą się, aby porozmawiać z innymi osobami lub wrócić do domu.
- Wysłane po wydarzeniu e-maile lub rozmowy telefoniczne. Jeśli chcesz ocenić wpływ, możesz poczekać kilka tygodni, a nawet miesięcy na kolejną rozmowę telefoniczną.
- Formularze ewaluacyjne dla organizatorów demonstracyjnych wypełniane podczas tej imprezy.

Ocena jest ważna dla poprawy kolejnych pokazów w gospodarstwie. Zatem po dokonaniu oceny należy ją udostępnić i wdrożyć ulepszenia dla przyszłych planowanych działań.

WSKAZÓWKA

- Używaj tylko kilku istotnych pytań. Kwestionariusz z wieloma pytaniami będzie trudniejszy do wypełnienia dla uczestników.
- Bardziej prawdopodobne jest, że uda ci się zebrać opinie w danym dniu niż później przez e-mail.

Działania następcze

„Kontynuacja” odnosi się do dalszej poprawy i dystrybucji tematu pokazu, w celu zwiększenia jego oddziaływania. Chociaż dalsze działania mają miejsce po spotkaniu, ważne jest, aby były one zgłaszane lub omawiane z uczestnikami podczas bieżącego wydarzenia demonstracyjnego. Działania mogą mieć charakter formalny, takie jak zorganizowanie kolejnego wydarzenia demonstracyjnego. Nieformalne, które mogą obejmować kontakt telefoniczny między uczestnikami, prowadzącym/organizatorem lub uczestniczącymi rolnikami rozmawiającymi z sąsiadami. Efektywne działania następcze dla uczestników powinny obejmować:

- Udostępnij innym listę uczestników za ich zgodą (kieruj się europejskimi zasadami prywatności RODO).

- Udostępnianie danych kontaktowych rolnika-gospodarza lub organizatorów innym uczestnikom zainteresowanym zdobyciem większej wiedzy lub wdrożeniem praktyki w swoim gospodarstwie.
- Dostarcz uczestnikom ulotki informacyjne.
- Stwórz platformę internetową, grupy mediów społecznościowych (np. WhatsApp), bloga lub sieci, w których praktycy mogą dzielić się swoim doświadczeniem z innymi rolnikami.
- Dostarcz biuletyn lub stwórz stronę internetową, na której uczestnicy będą informowani o dalszych uwagach i zmianach dotyczących pokazu.
- Zapewnienie (grupowego) wsparcia dla zainteresowanych uczestników, którzy planują wdrożenie praktyk lub innowacji.

Efektywne działania następcze skierowane do osób, które nie uczestniczyły w wydarzeniu demonstracyjnym:

- Dostarczenie raportu lub wideo online z pokazu. Jeśli wideo jest atrakcyjne, może również przyciągnąć innych rolników do udziału w przyszłych wydarzeniach demonstracyjnych.
- Aby przedstawić zdarzenie, korzystaj z różnych mediów (media społecznościowe, blogi, strony internetowe, prasa, radio, itp.).
- Publikowanie artykułów dla rolników w prasie rolniczej i w broszurach, które można rozpowszechniać wśród rolników i doradców. Wskazane jest, aby dziennikarze byli obecni na wydarzeniu i poświęcili czas, aby upewnić się, że rozpowszechnią właściwą informację w swoich przekazach.
- W przypadku badań długookresowych w gospodarstwie, informacje o ich prowadzeniu powinny być publikowane, aby lokalni rolnicy mogli zobaczyć i obserwować postępy procesu bez organizowania wydarzeń demonstracyjnych.

Przegląd metod przekazu. Więcej informacji można znaleźć na trainingkit.farmdemo.eu

Metoda	Odpowiednia dla celu/kontekstu sytuacyjnego	Elementy do rozważenia/ określenie warunków wstępnych
Webinar	Celem jest dotarcie do jak największej liczby odbiorców, którzy nie są w stanie osobiście uczestniczyć w pokazie.	Dokładne określenie celu i grupy docelowej
Tablica informacyjna, stojaki, banery	<ul style="list-style-type: none"> - Odwiedzający mogą samodzielnie gromadzić informacje, zapoznając się we własnym tempie z opisem wszystkich stoisk. - Dokładny opis na planszach i banerach wszystkich zabiegów oraz informacja, kto udziela potrzebnych objaśnień. - Oznaczenia i / lub plakaty mogą być również używane w celu kierowania rolników do miejsc pokazów. 	<ul style="list-style-type: none"> - Należy uwzględnić tempo zapoznawania się z treścią tablic przez rolników obserwujących pokaz. - Podaj wskazówki i wyjaśnienia uzupełniające treści na panelach informacyjnych lub stoiskach
Wykład lub prezentacja w pomieszczeniu	<ul style="list-style-type: none"> - Większą grupę można zapoznać z tematem i wprowadzić w kontekst w gospodarstwie demonstracyjnym. - Konkretnie wnioski i wiadomości można przygotować w domu. - Gdy prezentacja na żywo nie jest możliwa, zastosować pokazy zdjęć / filmów 	<ul style="list-style-type: none"> - Prezentacje teoretyczne lub zbyt skomplikowane mogą spowodować, że uczestnicy nie zrozumieją tematu i nie będą zaangażowani. - Możliwy brak zaangażowania i aktywności rolników - Może konkurować z pokazem na zewnątrz (jeśli jest częścią większej imprezy) - Odniesienie się do praktyki i gospodarstwa demonstracyjnego podczas prezentacji. - Przedstawiaj krótkie prezentacje (maks. 20 minut). - Postaraj się patrzeć z perspektywy odbiorców docelowych podczas przygotowywania prezentacji. - Używanie tej samej prezentacji, którą przedstawiałeś na (naukowej) konferencji, nie wystarczy.
Prezentacja w formie interesującej opowieści	<ul style="list-style-type: none"> - Pozwala uczestnikom lepiej zapamiętać główne wiadomości. - Zaproś entuzjastycznego użytkownika lub wykonawcę praktyki, którą chcesz przedstawić. - Łącz teorię z praktyką. - Wymiana poglądów z praktykami, którzy już wdrożyli określone rozwiązania lub innowacyjne podejście, jest często bardzo wciągająca i prowokująca do myślenia. - Anegdoty bardzo pomagają w zapamiętywaniu treści 	<ul style="list-style-type: none"> - Osoba opowiadająca musi mieć zdolność przekazywania historii w sposób żywy i zrozumiały. - Przemyśl dokładnie, gdzie umieścić opowiadanie w trakcie pokazu: na początku, aby wzbudzić zainteresowanie, a może w środku, podając jako przykład.

<p>Pytania i odpowiedzi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zgodnie z harmonogramem ważne po jednokierunkowym przekazie komunikacyjnym. - W celu łatwiejszego zrozumienia otrzymanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> - Zachęcające i pośredniczące pytania, które pozwalają każdemu na przemówienie (rola prowadzącego). - Zaplanuj odpowiedni czas. - Powtarzaj pytania za pomocą mikrofonu, aby upewnić się, że wszyscy uczestnicy słyszą. - Upewnij się, ile pytań można zadać / ile masz czasu. - Staraj się otrzymywać krótkie i precyzyjne odpowiedzi, aby mieć czas na następne pytania. - Poproś uczestników o wcześniejsze przygotowanie pytań
<p>Ułatwianie interaktywnej dyskusji między prezenterami i uczestnikami lub wśród uczestników</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pomoc w uporządkowaniu otrzymanych informacji - Przemyślenia rolników odwiedzających nad prezentowanymi innowacjami, w jaki sposób mogłyby być one zastosowane w ich własnych gospodarstwach - może służyć do analizy i powiązania z wcześniejszymi prezentacjami - Pogłębianie wiedzy i ułatwienie rozumienia określonego tematu. - Skuteczne oddziaływanie, zarówno w małych jak i dużych grupach 	<ul style="list-style-type: none"> - Wykorzystaj przewodniki ułatwiające prowadzenie takich spotkań; - Przygotuj z wyprzedzeniem pytania aktywizujące grupę; - Otwieraj dyskusję, zaczynając od prostego pytania (np. ankieta, na którą wszyscy mogą odpowiedzieć); - Poproś uczestników o przedstawienie się; - Uczestnicy, którzy są już zaznajomieni z tematem lub innowacjami, mogą rozpocząć dyskusję i zachęcić niedoświadczonych uczestników do zaangażowania się w nią. Może być wskazane / konieczne zapewnienie obecności doświadczonych rolników; - Potrzebne są duże umiejętności słuchania i animowania spotkania: przeformułowanie, podsumowywanie głównych kwestii; - Podziel duże grupy na mniejsze
<p>Spacer po polu/gospodarstwie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pomaga dowiedzieć się o prawdziwych warunkach prowadzenia gospodarstwa i stosowanych praktykach rolniczych; - Czas na przejście między kolejnymi miejscami można wykorzystać na pytania i nieformalne rozmowy między uczestnikami (patrz wyżej) 	<ul style="list-style-type: none"> - Należy pamiętać, że niektórzy gospodarze nie lubią, kiedy uczestnicy swobodnie chodzą po gospodarstwie. - Niektóre miejsca mogą być trudno dostępne dla uczestników niepełnosprawnych lub poruszających się na wózkach. - Należy zadbać o obecność gospodarzy podczas spaceru w terenie w celu udzielania przez nich wskazówek, wyjaśnień i odpowiedzi na pytania. - Uwzględnij wszystkie przepisy bhp związane z wizytą / transportem po gospodarstwie (pojazd z przyczepą). Sprawdź czy są one przestrzegane i dokonaj oceny ryzyka przed pokazem

<p>Praktyczne przykłady prezentowane przez animatorów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ilustrowanie przekazywanych treści nauczania. - Prezentacja staje się zabawna i przyciąga uwagę. - Działa dobrze w połączeniu ze spacerem po terenie oraz z innymi formami pokazu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Używaj łatwych, ale zaskakujących sposobów na wyjaśnienie swojego przekazu. - Upewnij się, że angażujesz całą grupę. - Rozważ wielkość grupy: każdy musi być w stanie zobaczyć praktyczny przykład
<p>Prezentacja działająca na wiele zmysłów sprzyja bardziej intensywnym doznaniom</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wspiera zapamiętywanie praktyki i nawyk uczenia się. - Działa skutecznie w połączeniu ze spacerem po terenie oraz innymi formami prezentacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wymaga zapewnienia wystarczającej ilości czasu. - Dołącz doświadczenie do swojej prezentacji, np. pytając: „Jak to pachnie?“, „Jak opisałbyś uczucie...?”
<p>Ćwiczenia dające odwiedzającym praktyczne doświadczenia</p>	<p>Nauka poprzez działanie pozwala uczestnikom samodzielnie opracować rozwiązanie, wspiera zapamiętywanie praktyki i wdraża nawyk uczenia się</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nie można stosować tego sposobu do prezentacji każdego tematu, na przykład gdy wymagane są licencje do korzystania ze sprzętu lub ze względu na środki bezpieczeństwa biologicznego. - Upewnij się, że zaplanowano wystarczającą ilość czasu w harmonogramie imprezy pokazowej.
<p>Warsztaty</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pogłębianie dyskusji i skupienie się na omówieniu konkretnego zagadnienia. - Możliwości zastosowania prezentowanego przykładu do sytuacji we własnym gospodarstwie. - Dane wyjściowe można wykorzystać do dokumentowania postępu prac 	<ul style="list-style-type: none"> - Wymagana co najmniej jedna godzina w pomieszczeniu lub przy stole na zewnątrz. - Zapewnij warunki do notowania kluczowych punktów dyskusji / wyników skoncentrowanego zapytania (np. dostarczenie szablonów). - Ostrożnie sformułuj cel warsztatu (musi być wykonalny w dostępnym czasie) i jaki jest przewidywany jego wynik. - Rozważ różne preferencje uczestników w odniesieniu do stosowanych metod. - Grupa musi podzielić się na małe grupy około trzech, do siedmiu osób każda. - Zajrzyj do poradników organizowania warsztatów.
<p>Obiad, napoje, transport itp., momenty, które są okazją na (nieformalną) wymianę wiedzy między uczestnikami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Możliwość swobodnego wypowiedzenia się na temat wszelkich niepowodzeń lub obaw w stosowaniu praktyk innowacyjnych w gospodarstwie. Ułatwi to efektywne, wzajemne uczenie się w oparciu o własne doświadczenia. - Odniesienie do wcześniejszych prezentacji. - Uporządkowanie przedstawionych informacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnij wystarczającą ilość miejsca i czasu, aby umożliwić nieformalną wymianę opinii. - Możliwość sponsorowania kosztów żywności / napojów / transportu.

ISBN 978-83-88082-54-2

